

lin kunta on pyytänyt Oulunkaaren ympäristöpalveluiden lausuntoa lin kunnan strategisen yleiskaavan 2040 valmisteluaineistosta. Oulunkaaren ympäristölautakunta toimii lin kunnan terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaisena. Lausunto pyydetään antamaan 26.5.2022 mennessä.

lin kunnanhallitus päätti 28.3.2022 kokouksessaan asettaa yleiskaavan valmisteluaineiston julkisesti nähtäville. Yleiskaavalla ennakoita ja luodaan kunnan tulevaisuutta tavoitevuoteen saakka. Yleiskaavan tavoitteena on ohjata kunnan maankäytön suuria linjoja ja tukea kunnan strategisia tavoitteita. Strateginen yleiskaava toimii voimassa olevien yleiskaavojen yläpuolella ohjaavana ja yleispiirteisenä kehittämistavoitteiden asettajana. Kaavan pääteemoja ovat suojelu ja muut ympäristöarvot, asuminen, elinkeinot, liikenne sekä virkistys ja matkailu.

Strategisen yleiskaavaprosessin kanssa samaan aikaan on käynnissä Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen hanke, jossa tarkastellaan valtatie 4 pitkän aikavälin tavoitetilan liikennejärjestelyjä. Liikennetarkastelussa vaihtoehtotarkastelujen kautta laaditaan periaateratkaisut Olhavan, Myllykankaan ja Kuivaniemen taajamien liikennejärjestelyistä. Periaateratkaisut esitetään strategisessa yleiskaavassa. Ratkaisut mm. tien yksityiskohtaisen sijainnin osalta tarkentuvat myöhemmin laadittavassa tiesuunnitelmassa. Tiesuunnitelma laaditaan lakia liikennejärjestelmästä ja maantiestä noudattaen. lin kunta on mukana suunnittelussa, ja alustavat vaihtoehtoiset liikennejärjestelyt asetetaan kaavan valmisteluaineiston mukana julkisesti nähtäville ja niistä kerätään palautetta.

Strateginen yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena, mutta se ei pääosin kumoa voimassa olevia osayleiskaavoja. Poikkeuksena edelliseen strateginen yleiskaava korvaa Uuden Oulun yleiskaavan, joka on voimassa pienellä alueella Jakkukylän osakuntaliitosalueella. Lisäksi strateginen yleiskaava korvaa oikeusvaikutuksettoman Kuivaniemen yleiskaavan. Strateginen yleiskaava tulee huomioida laadittaessa, muutettaessa ja päivitettäessä osayleiskaavoja ja asemakaavoja sekä suunniteltaessa muuta alueiden käyttöä. Strategista yleiskaavaa tulisi tulkita yhdessä osayleiskaavojen kanssa.

Asiaa ovat valmistelleet ympäristötarkastaja Kaisa Pikkarainen p. 050 395 0366 ja ympäristötarkastaja Anu Yli-Elsilä p. 040 660 8311.

Valmistelijoiden esitys

Oulunkaaren ympäristölautakunta antaa seuraavan lausunnon:

Oulunkaaren ympäristölautakunta pitää perusteltuna oikeusvaikutteisen strategisen yleiskaavan laatimista lin kunnan alueelle.

Strategisen yleiskaavan kaavaluonnoksessa on merkitty lin kunnan alueelle yhteensä viisi (5) kiviaineshuollon kannalta tärkeää aluetta. Näiden alueiden kehittämisperiaatteiden mukaan merkinnällä on osoitettu yleispiirteisesti alueet, joilla sijaitsee kiviaineshuollon kannalta merkittäviä,

tutkittuja maaperän tai kallioperän kiviainesvaroja. Kiviaineen ottamista suunniteltaessa on otettava huomioon alueen jälkikäyttö, liikenteelliset vaikutukset, vaikutukset lähiasutukseen sekä luonnon- ja kulttuuriympäristön arvoihin. Suunnittelumääräyksen mukaan aluetta kehitetään maa-ainelain mukaisten lupamenettelyjen ja tarvittaessa osayleiskaavoituksen kautta.

lin kunnan alueella tällä hetkellä voimassa olevista maa-ainesluvista noin 41 % sijaitsee näillä kiviaineshuollon kannalta tärkeiksi alueiksi merkityillä alueilla. Lupien mahdollistaman maa-ainesten kokonaisottomäärän perusteella noin 58 % luvitetusta kokonaisottomäärästä kohdistuu näihin alueisiin. Maa-aineslupien lukumäärän tai niiden mahdollistaman maa-ainesten kokonaisottomäärän mukaan laskettuna noin puolet viime vuosina lin kunnan alueelle luvitetusta maa-ainesten otosta on sijoittunut näille kiviaineshuollon kannalta tärkeiksi alueiksi merkityille alueille ja noin puolet niiden ulkopuolelle.

Oulunkaaren ympäristölautakunta pitää järkevänä, että maa-ainesten ottotoiminnan sijoittumista lin kunnan alueella ohjataan strategisella yleiskaavalla. Oulunkaaren ympäristölautakunta kuitenkin katsoo, että kaavaluonnoksen perusteella ei ole selkeää, miten vahvasti yleiskaava ohjaa maa-ainesten ottotoiminnan sijoittumista. Maa-ainelain (555/1981) 3 §:ssä on asetettu maa-ainesten ottamisen rajoitukset ja 6 §:ssä maa-aineslupan myöntämisen edellytykset. Maa-ainelain 3 §:n 1 momentin mukaan maa-aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista, huomattavia tai laajalle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa. Pykälän 2 momentin mukaan alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, katsottava, ettei ottaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen eikä turmele kaupunki- tai maisemakuvaa. Maa-ainelain 6 §:n mukaan lupa maa-ainesten ottamiseen on myönnettävä, jos asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty eikä ottaminen tai sen järjestely ole ristiriidassa 3 §:ssä säädettyjen rajoitusten kanssa. Asiaa harkittaessa on otettava huomioon myös lupamääräysten vaikutus. Oulunkaaren ympäristölautakunta esittää, että strategiseen yleiskaavan laadinnan yhteydessä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin yleiskaavan ohjausvaikutuksia ja -vaikutusmahdollisuuksia maa-ainesten ottotoimintaa koskien ja tarkennetaan tarvittaessa, millä tavalla yleiskaava ohjaa maa-ainesten ottotoiminnan sijoittumista.

Strategisen yleiskaavan kaavaluonnoksessa on merkitty lin eteläosaan potentiaalinen tuulivoimaloiden alue, joka sijoittuu osittain kahden pohjavesialueen, Välikankaan ja Tiironkankaan alueelle, jotka on luokiteltu vedenoton kannalta tärkeiksi 1 luokan pohjavesialueiksi. Kyseisillä pohjavesialueilla sijaitsee kaikkiaan 3 pohjavedenottamo, joista pumpattua vettä käytetään talousvetenä. Kyseinen potentiaalinen tuulivoimaloiden alue on kaavaluonnoksessa rajattu siten, että Välikankaan pohjavesialueella oleva vedenottamo sijoittuu potentiaaliselle tuulivoimaloiden alueelle ja toinen Tiironkankaan ottamoista sijaitsee hyvin lähellä potentiaalista tuulivoimaloiden aluetta. Välikankaan ja Tiironkankaan pohjavesialueiden lisäksi kyseisen potentiaalisen tuulivoimaloiden alueen välittömään läheisyyteen sijoittuu kolme muuta luokiteltua pohjavesialuetta, Aaltokangas, Kotakangas ja Ritokangas.

Oulunkaaren ympäristölautakunta katsoo, että pohjavesien suojelemiseksi ja vedenhankinnan turvaamiseksi tuulivoimaloita ei tule sijoittaa luokitelluille pohjavesialueille.

Edellä mainitun potentiaalisen tuulivoimaloiden alueen itäosassa ja pieneltä osin Välikankaan ja Tiironkankaan pohjavesialueilla on vireillä Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan laatiminen. Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaavan kaavaluonnoksessa esitetyn perusteella tuulivoimalat eivät tule sijoittumaan Välikankaan ja Tiironkankaan pohjavesialueilla. Kaavaluonnoksessa osayleiskaavan pohjavesialueille sijoittuvat osat ovat selkeästi pienempiä kuin mitä strategisen yleiskaavan kaavaluonnokseen pohjavesialueille merkitty potentiaalinen tuulivoimaloiden alue. Oulunkaaren ympäristölautakunta katsoo, että lin eteläosaan sijoittuvan potentiaalisen tuulivoimaloiden alueen Välikankaan ja Tiironkankaan pohjavesialueille sijoittuvia osia tulee pienentää pohjavesien suojelemiseksi ja vedenhankinnan turvaamiseksi.

Oulunkaaren ympäristölautakunta esittää, että strategisen yleiskaavassa tarkennetaan vedenhankintaa varten tärkeitä ja muita vedenhankintakäyttöön soveltuvia pohjavesialueita koskevaa suunnittelumääräystä siten, että alueen suunnittelussa tulee varmistaa, että pohjaveden laadun lisäksi pohjavesiesiintymän antoisuus ei heikenny.

Strategisen yleiskaavan kaavaluonnokseen ei ole merkitty kaikkia lin kunnan alueelle sijoittuvia Pohjois-Pohjanmaan vaihemaakuntakaavaan merkittyjä luonnonsuojelulain nojalla suojeltaviksi tarkoitettuja suoalueita. Kaavaluonnoksesta puuttuvat kyseiset merkinnät esimerkiksi Alimmaisen Luujärven aavan, Antinaavan ja Mustanlammennaavan alueilta.

Oulunkaaren ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että strategisen yleiskaavan kaavaluonnokseen on merkitty ekologiaa yhteystarpeita luonnonsuojelun ja luonnonmonimuotoisuuden kannalta merkittävimpien alueiden välille. Oulunkaaren ympäristölautakunta katsoo, että strategiseen yleiskaavaan tulisi merkitä ekologinen yhteystarve Litokairan Natura-alueen ja Mursunjärvi-Lammasjärvi-Matilanjärvi-Lamminperä Natura-alueen välille.

Strategisen yleiskaavan kaavaluonnokseen on merkitty turvetuotannon jälkikäyttöalueita (merkinnöillä energiantuotantoalue ja turvetuotannon jälkikäyttöalue). Oulunkaaren ympäristölautakunta esittää, että kyseisien alueiden kaavamääräykseen lisättäisiin, että turvetuotantoalueiden jälkikäyttöä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon mahdollinen happamien tai potentiaalisesti happamien sulfaattimaiden esiintyminen alueilla.

Strategisen yleiskaavan kaavaluonnoksessa on esitetty poronhoitoaluetta koskevaa kaavamerkintää koskien suunnittelumääräys: Reitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan tai muun poroelinkeinon rakenteen kanssa. Suunnittelumääräykseen on syytä tarkentaa, mitä reittejä määräys koskee.

Oulunkaaren ympäristölautakunta on päätöksellään 28.1.2021 § 107 hyväksynyt Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuurilautakunnan maastoliikennelain (1710/1995) mukaisen hakemuksen Kiiminki - Kierikki - Yli-Tannila ja Isokangas-Harakkaperä moottorikelkkailureittisuunnitelman hyväksymisestä lin kunnan alueella sijaitsevilta osin. Kyseisiä, lin kunnan kaakkoisosaan sijoittuvia moottorikelkkailureittejä ei ole merkitty strategisen yleiskaavan kaavaluonnokseen.

Ympäristöjohtajan esitys

Ympäristölautakunta hyväksyy valmistelijoiden päätösesityksen.

Päätös

Ympäristöjohtajan muutettu päätösesitys

Oulunkaaren ympäristölautakunta

- 1) päättää hyväksyä valmistelijoiden päätösesityksen sekä
- 2) päättää tarkastaa tämän pykälän heti kokouksessa.

Päätös

Lautakunta hyväksyi muutetun päätösesityksen yksimielisesti.